

Klimat- och näringslivsdepartementet
Miljöprövningsenheten

Rapport om hur Sverige genomför Århuskonventionen

1. Lämna kortfattad information om arbetet med att ta fram rapporten, om vilka myndigheter som har deltagit i arbetet och/eller på annat sätt bidragit till rapporten, om hur allmänheten har beretts möjlighet att delta i arbetet och vilken hänsyn som har tagits till allmänhetens synpunkter

Rapporten har tagits fram av Klimat- och näringslivsdepartementet i samarbete med berörda departement inom Regeringskansliet. Allmänhetens synpunkter har varit en viktig del i arbetet. Ett förslag till rapport publicerades på regeringens webbplats i oktober 2024 där allmänheten kunde lämna synpunkter. Förslaget har även remissbehandlats och därigenom har ett stort antal myndigheter och organisationer beretts möjlighet att komma in med synpunkter. Inkomna synpunkter har föranlett uppdateringar, kompletteringar och justeringar av rapporten. Inaktuella, gamla och överflödiga uppgifter har strukits. För remissynpunkter och bemötande av dessa, se avsnitt 39.

2. Redogör för eventuella särskilda omständigheter som är relevanta för förståelsen av rapporten, exempelvis om det finns en federal och/eller decentraliserad beslutsprocess, om konventionen har direkt effekt eller om det finns finansiella restriktioner som har inneburit betydande problem när konventionens bestämmelser har genomförts (frivilligt)

Internationella konventioner har inte direkt effekt utan måste införlivas i svensk rätt för att bli tillämpliga. Genom att ratificera en konvention blir Sverige dock folkrättsligt bunden av konventionen och nationella bestämmelser ska tolkas konventionsenligt. De rättigheter som Århuskonventionen ger allmänheten var i stor utsträckning redan

3. Artikel 3, Allmänna bestämmelser

Lista lagar och andra åtgärder som genomför de allmänna bestämmelserna i artikel 3, punkterna 2, 3, 4, 7 och 8

Beskriv särskilt hur dessa punkter har genomförts. Beskriv särskilt:

(a) När det gäller punkten 2 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att tjänstemän och myndigheter hjälper till och ger den vägledning som krävs;

Förvaltningslagen (2017:900) innehåller grundläggande krav som måste eftersträvas i all verksamhet när det gäller myndigheternas kontakter med och bemötande av enskilda samt i fråga om närhet och tillgänglighet. I 6 § första stycket förvaltningslagen anges att en myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. I andra stycket samma paragraf anges att myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål. Av 7 § förvaltningslagen framgår bl.a. att en myndighet ska vara tillgänglig för kontakter med enskilda och informera allmänheten om hur och när sådana kan tas.

Alla myndigheter är skyldiga enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service att se till att den digitala service som tillhandahålls av en offentlig aktör uppfyller lagens krav på tillgänglighet, tillgänglighetsredogörelse och rätten att begära tillgängliga versioner av innehåll som aktören åberopar undantag för.

(b) När det gäller punkten 3 – åtgärder som har vidtagits för att främja utbildning och medvetenhet i miljöfrågor;

Arbete med att främja utbildning och medvetenhet i miljöfrågor pågår både inom skolväsendet och i andra sammanhang. Hos myndigheter och enskilda organ finns omfattande mängder information och det pågår ett kontinuerligt arbete med att informera om miljöfrågor, bl.a. genom miljöinformation på internet, se under artikel 5.

Inom ramen för Sveriges arbete med Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling arbetar Skolverket specifikt med mål 4, god utbildning för alla. Skolinspektionen publicerade den 2 februari 2023 en granskning som syftar till att ta reda på med vilken kvalitet skolorna arbetar för att lärande för hållbar utveckling ska prägla utbildningen i sin helhet ([Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling \(skolinspektionen.se\)](https://skolinspektionen.se/publicerat/2023/02/02/granskning-av-larande-for-hallbar-utveckling-i-sin-helhet/)).

De flesta universitet och högskolor integrerar hållbar utveckling i ett antal av sina utbildningar och har även utbildningar direkt inriktade på miljöfrågor.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har en omfattande forskning inom miljöområdet och beaktar hållbarhetsaspekter i hela sitt programutbud. SLU har även i uppdrag att bedriva fortlöpande miljöanalys och genomföra Svenska artprojektet, som syftar till att bygga och sprida kunskap kring samtliga flercelliga arter.

Enligt lagen (2001:99) om den officiella statistiken ska det finnas officiell statistik för allmän information, utredningsverksamhet och forskning. Statistiken ska vara objektiv och allmänt tillgänglig. Statistiska centralbyrån (SCB) ansvarar för att samordna systemet för den officiella statistiken och presenterar många olika typer av miljöstatistik på länken [Miljö](#). Miljöräkenskaperna är ett informationssystem som visar miljöekonomiska data rörande Sveriges ekonomi, både produktion och konsumtion med samma indelningar och definitioner och ekonomiska data som nationalräkenskaperna. Statistik, diagram och rapporter finns att hitta på länken www.scb.se/MI1301. Informationen ges på svenska och engelska, bl.a. redovisas statistik om energianvändning och utsläpp av växthusgaser samt miljöskatter per bransch och för hushåll.

Naturvårdsverket har enligt sin instruktion (SFS 2012:989) uppgiften inom sitt ansvarsområde att särskilt på ett kostnadseffektivt sätt göra kunskaper om miljön och klimatet samt miljö- och klimatarbetet tillgängliga för myndigheter, allmänheten och andra berörda.

Forskningsrådet Formas har bland annat som uppgift att kommunicera om forskning och forskningsresultat samt för popularisering av den forskning som finansieras av Formas inom ansvarsområdena miljö, areella näringar och samhällsbyggande. På www.formas.se finns bl.a. information om de forskningsprojekt som rådet stödjer och om aktuella och kommande forskningssatsningar. Där finns också webbsändningar av seminarier, informationsmöten och debatter. Formas ger ut webbtidningen Extrakt, som har en bred bevakning av miljö- och hållbarhetsfrågor. Innehåll på formas.se och tidningen Extrakt delas på Formas konton på sociala medier. Formas genomför årligen en återkommande kommunikationsutlysning där forskare och aktörer inom kommunikation och konstnärlig verksamhet tillsammans söker medel i konkurrens. Sedan 2018 har Formas finansierat 78

Kemikalieinspektionen har genom ett samarbete med Håll Sverige Rent tagit fram ett lektionsupplägg för att öka barn och ungdomars kunskap om risker med farliga ämnen. Kemikalieinspektionen publicerar också [Material till skola och förskola - Kemikalieinspektionen](#) – verktyget ska öka medvetenheten hos både barn och vuxna samt minska antalet olyckor kopplade till användningen av kemikalier i vardagen.

Alla som jagar i Sverige ska betala en viltvårdsavgift enligt 49 § jaktförordningen (1987:905). Avgifterna samlas i en viltvårdsfond som efter regeringens bestämmande får användas för att främja viltvärden eller andra liknande ändamål som är förenliga med syftet med jaktlagen (41 § jaktlagen (1987:259)). Fonden används bl.a. till att finansiera viltforskning enligt ett särskilt forskningsprogram. Syftet med forskningen är att bidra med kunskap för en hållbar förvaltning av vilt.

(c) När det gäller punkten 4 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att föreningar, organisationer och grupper som främjar miljöskydd erkänns och får stöd;

Miljöorganisationers rätt att verka fritt utan att bestraffas, förföljas eller trakasseras skyddas av de grundlagsfästa bestämmelserna om yttrandefrihet, informationsfrihet, föreningsfrihet, mötesfrihet och demonstrationsfrihet i 2 kap. regeringsformen och genom Sveriges förpliktelser enligt bl.a. den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Europakonventionen är sedan 1995 svensk lag genom lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Flertalet organisationer inom den ideella sektorn har associationsformen ideell förening. Det är enkelt att starta ideella föreningar i Sverige. En ideell förening behöver inte vara registrerad hos någon myndighet och allmännyttiga ideella föreningar får vissa skattelättnader. Föreningar som avser att bedriva någon form av näringsverksamhet kan anmälas till Bolagsverket. En förening som vill ha ett organisationsnummer ska vända sig till Skatteverket som registrerar ideella föreningar.

Organisationernas kunskap tas tillvara genom t.ex. remissförfaranden och andra samrådsformer, bl.a. lagstadgade samrådsformer enligt miljöbalken.

finns bestämmelser om ekonomiskt bidrag till ideella organisationer. Stödet syftar till att förbättra möjligheterna för en allsidig bedömning av miljökonsekvenserna av anläggningar för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Det syftar också till att förbättra allmänhetens påverkan i denna process.

(d) När det gäller punkten 7 – åtgärder som har vidtagits för att främja tillämpningen av konventionens principer internationellt (i internationella beslutsprocesser som rör miljön och inom ramen för internationella organisationer när miljöfrågor behandlas); såsom

(i) åtgärder som har vidtagits för att samordna arbetet inom och mellan olika departement och informera tjänstemän som arbetar inom andra relevanta internationella organ om artikel 3.7 och Almaty-riktlinjerna samt indikera om samordningsåtgärder pågår,

Handläggare inom ansvariga departement och myndigheter informerar regelmässigt varandra om pågående internationella processer som rör miljön och om vikten av att sprida konventionens principer. Enkäter och informationsmaterial från konventionens sekretariat sprids till berörda handläggare.

(ii) åtgärder som har vidtagits för att på nationell nivå sprida information om internationella organ som behandlar miljöfrågor samt ange i vilka skeden denna information har tillhandahållits,

Information om internationella forum finns bl.a. att ta del av via regeringens webbplats, www.regeringen.se. Exempel på sådan information är information om partsmöten under FN:s klimatkonvention, möten inom Internationella valutafonden, Världsbanken och FN:s miljöprogram (Unep).

(iii) åtgärder som har vidtagits för att främja och göra det möjligt för allmänheten att på nationell nivå delta i arbetet i olika internationella organ (lex. genom att bjuda in representanter för icke-statliga organisationer att delta i partens delegation under internationella förhandlingar som rör miljön).

Det finns olika former av samråd i förhållande till arbete inom internationella organ som behandlar miljöfrågor. Inför exempelvis partsmöten och förhandlingar inom internationella miljöskyddskonventioner och andra organ genomförs regelmässigt samråd på nationell nivå. Dessa har normalt formen av möten mellan företrädare för regeringen och intressenter som icke-statliga organisationer, branschorganisationer, forskare och berörda myndigheter.

(e) När det gäller punkten 8 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att personer som utövar sina rättigheter enligt konventionen inte på något sätt bestraffas, förföljs eller trakasseras för detta.

Av svensk grundlag följer bl.a. att var och en gentemot det allmänna ska vara tillförsäkrad yttrande-, informations-, mötes-, demonstrations- och föreningsfrihet (2 kap. 1 § regeringsformen). Även Europakonventionen skyddar dessa grundläggande rättigheter.

I Sverige finns även särskilt skydd för personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang rapporterar om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att det kommer fram, eller information om sådant som strider mot eller motverkar syftet med viss unionsrätt. Exempel på allvarliga missförhållanden kan vara att arbetsgivaren inte följer gällande föreskrifter för verksamheten, t.ex. om hantering av kemiska produkter. Informationen kan även röra förhållanden som innebär risker för liv, säkerhet, hälsa och skador på miljön.

Regelverket finns i lagen [\(2021:890\)](#) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (visselblåsarlagen) samt förordningen (2021:949) med samma namn. En rapporterende person som genom rapporteringen har åsidosatt en tystnadsplikt eller som vid inhämtande av information har överträtt bestämmelser i lag, beslut eller avtal, får under vissa förutsättningar ansvarsfrihet. En arbetsgivare får inte, under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda, hindra rapportering eller vidta repressalier mot en rapporterende person.

Europaparlamentets och rådets [direktiv \(EU\) 2019/1937](#) av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelse av unionsrätten (visselblåsardirektivet) har genomförts i Sverige genom de nämnda författningarna.

4. Hinder som uppstått vid genomförandet av artikel 3

Beskriv eventuella hinder i genomförandet av punkterna i artikel 3 som anges ovan.

Sverige har under 2024 mottagit två skrivelser från konventionens specialrapportör för miljöförsvare med anledning av klagomål rörande Sveriges efterlevnad av artikel 3.8. Sverige har svarat på specialrapportörens skrivelser.

enskilda organ, som ger allmänheten rätt att ta del av handlingar hos enskilda organ som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter. I lagen definieras miljöinformation som miljön och faktorer som kan påverka miljön eller hur människors hälsa, säkerhet och livsvillkor samt kulturmiljöer och byggnadsverk kan påverkas av miljön eller av sådana faktorer som kan påverka miljön.

Offentlighetsprincipen innefattar, vid sidan av handlingsoffentligheten, även bl.a. en rätt för var och en att offentliggöra eller meddela uppgifter för publicering i grundlagsskyddade medier, t.ex. tidningar, tv och radio (meddelarfrihet). Den reglering om tystnadsplikt som finns i offentlighets- och sekretesslagen begränsas genom regleringen om meddelarfrihet på så sätt att tjänstemännen har en förhållandevis långtgående grundlagsskyddad rätt att avslöja sekretessbelagd information i publiceringssyfte (1 kap. 7 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 10 § yttrandefrihetsgrundlagen). Även om meddelarfriheten inte ger allmänheten rätt till information så innebär den att tjänstemän kan informera medierna om vad som sker inom deras område. Detta innebär dock inte en rätt att lämna ut en allmän handling i de delar handlingen omfattas av sekretess utan bara uppgifterna i handlingen. För vissa typer av uppgifter där intresset av sekretess väger särskilt tungt så gäller undantag från meddelarfriheten. Meddelarfriheten är vidare inskränkt i avseende av bl.a. allvarliga brott mot rikets säkerhet. Ytterligare uttryck för offentlighetsprincipen är offentlighet vid domstolsförhandlingar och vid beslutande församlingars sammanträden.

I fråga om diskrimineringsförbudet i artikel 3.9 kan särskilt nämnas att grundlagen garanterar var och en som vistas i landet informationsfrihet, vilket innebär en frihet att inhämta och ta emot upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden (2 kap. 1 § första stycket 2 regeringsformen).

Beskriv också särskilt:

(a) När det gäller punkten 1 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att

(i) varje person kan få tillgång till information utan att behöva ange några skäl för begäran;

Tryckfrihetsförordningen ger var och en rätt att ta del av information som finns i allmänna handlingar hos myndigheter och som inte är sekretessbelagd. När någon enskild begär att få ta del av en allmän handling får en myndighet inte efterfråga sökandens identitet i vidare mån än vad som

eller det är rimligt att den görs tillgänglig i annan form. Om informationen lämnas i annan form än som begärts, ska skälen för detta anges. Även grundlagsregleringen får anses förenlig med konventionens krav, bl.a. genom att en allmän handling ska tillhandahållas den som önskar ta del av den så att handlingen kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas (2 kap. 15 § TF). En myndighet ska vara tillgänglig för kontakter med enskilda och informera allmänheten om hur och när sådana kan tas (7 § förvaltningslagen (2017:900)). Myndigheterna ska uppfylla högt ställda krav på tillgänglighet och tillmötesgående och informationstekniken är ett centralt redskap när det gäller att utveckla servicen i förvaltningen.

(b) När det gäller punkten 2 – åtgärder som har vidtagits för att tidsgränserna ska hållas;

Enligt 2 kap. TF ska den som har begärt att få ta del av en allmän handling som får lämnas ut, få ta del av handlingen genast eller så snart det är möjligt. En begäran om att få ta del av en kopia av handlingen ska behandlas skyndsamt. Någon bestämd tidsram anges inte i tryckfrihetsförordningen men enligt fast praxis innebär bestämmelserna att besked i en utlämnandefråga ska ges samma dag, men att någon eller några dagars fördröjning kan godtas om det är nödvändigt för att myndigheten ska kunna ta ställning till om handlingen kan lämnas ut. Enligt lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ ska information lämnas ut så snart som möjligt, dock senast en månad efter det att informationen begärts.

**(c) När det gäller punkterna 3 och 4 – åtgärder som har vidtagits för att
(i) införa grunder för att avslå en begäran;**

Huvudregeln i svensk rätt om tillgång till information hos myndigheter är enligt 2 kap. TF att en allmän handling ska lämnas ut om inte annat är föreskrivet. Rätten att ta del av allmänna handlingar får begränsas endast om det är påkallat med hänsyn till vissa särskilt angivna intressen och begränsningen måste anges noga i bestämmelser i en särskild lag (2 kap. 2 § TF). Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, är den lag som innehåller bestämmelser om begränsningar i rätten att ta del av allmänna handlingar. Bestämmelserna i OSL stämmer överens med artikel 4.3–4 i konventionen (10 kap. 5 och 36 kap. 5 § OSL). Konventionens bestämmelser har även kommit till uttryck i lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ.

sökanden i övriga delar (2 kap. 12 § TF). Av 7 § lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ framgår att utlämnande får vägras helt eller delvis. Det finns alltså en skyldighet att lämna ut de delar av de begärda handlingarna som inte omfattas av sekretess.

(f) När det gäller punkten 7 – åtgärder som har vidtagits för att se till att avslagsbeslut uppfyller tidskrav och övriga krav som ställs på sådana beslut;

En förvaltningsmyndighets beslut att avslå en begäran om att få ta del av en allmän handling ska motiveras med en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövt, och även innehålla information om hur beslutet överklagas (32 och 33 §§ förvaltningslagen). Det finns inga uttryckliga bestämmelser om inom vilken tidsfrist som avslagsbeslut måste fattas. De krav på skyndsam handläggning som följer av gällande bestämmelser och fast praxis i utlämnandefrågor har redovisats ovan. Dessutom innehåller 9 § förvaltningslagen ett allmänt krav på att ärenden ska handläggas snabbt. Vidare gäller enligt 2 kap. 19 § tryckfrihetsförordningen att överklaganden av beslut om att avslå en begäran om att få ta del av en allmän handling alltid ska prövas skyndsamt.

(g) När det gäller punkten 8 – åtgärder som har vidtagits för att se till att kraven om kostnader uppfylls.

Enligt 2 kap. 15 § tryckfrihetsförordningen (TF) ska en allmän handling som får lämnas ut tillhandahållas gratis på stället där handlingen finns. För kopior får avgift tas ut (2 kap. 16 § TF). För statliga myndigheter gäller avgiftsförordningen (1992:191). Enligt 15 § ska myndigheter bl.a. ta ut avgift om den efter särskild begäran lämnar ut en kopia eller avskrift av allmän handling. De avgifter som får tas ut är beräknade för att uppnå full kostnads- täckning och ska bl.a. täcka myndighetens kostnader för papper och slitage på kopieringsapparaten (se JO 6032-10 och RÅ 1985 2:9). Om en beställning omfattar tio sidor eller mer ska enligt huvudregeln en avgift om 50 kronor tas ut. För varje sida därutöver är avgiften 2 kronor (16 §). När det gäller digitala kopior av dokument saknas stöd i 15 §. I rättspraxis har en myndighet ansetts haft rätt att ta ut en avgift enligt 4 § p. 8 för att lämna ut en handling i elektronisk form (Kammarrätten i Stockholms mål 4805-14). Kommuner får enligt självkostnadsprincipen inte ta ut högre avgifter än vad som motsvarar kostnaderna för den nytta som tillhandahålls. Grunderna för kommunal avgiftssättning framgår av taxor antagna av kommunfullmäktige. I lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ finns bestämmelser om att skälig ersättning för kostnader förenade med

11. Artikel 5, Insamling och spridning av miljöinformation

Lista lagar och andra åtgärder som genomför bestämmelserna om insamling och spridning av miljöinformation i artikel 5.

Förklara hur punkterna i artikel 5 genomförs. Beskriv hur de relevanta definitionerna i artikel 2 och icke-diskrimineringskravet i artikel 3.9 har genomförts. Beskriv också särskilt:

(a) När det gäller punkten 1 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att

(i) det finns miljöinformation hos myndigheterna och att myndigheterna uppdaterar miljöinformationen,

Myndigheterna är skyldiga att ha register i form av diariér där inkomna och upprättade handlingar ska registreras.

(ii) det finns ett fortlöpande informationsflöde till myndigheterna,

Tack vare en rad rapporteringsbestämmelser finns en stor mängd miljöinformation hos myndigheterna. Ett exempel är 26 kap. 20 § miljöbalken som anger att den som utövar miljöfarlig verksamhet ska årligen lämna en miljörapport till tillsynsmyndigheten. Ett annat är bestämmelserna om säkerhetsrapport i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Ett tredje är bestämmelserna om offentlig insyn i 19–21 §§ lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet. Dessa bestämmelser genomför delvis artikel 8 i rådets direktiv 2014/87/Euratom om öppenhet och insyn. Av bestämmelserna framgår att den som har tillstånd att driva en kärnteknisk anläggning är skyldig att ge den lokala säkerhetsnämnd som regeringen bestämmer insyn i säkerhets- och strålskyddsarbetet vid anläggningen. Insynen ska göra det möjligt för nämnden att inhämta information om arbete som har utförts eller planeras vid anläggningen och ställa samman material för att informera allmänheten om arbetet.

Det finns också krav på rapportering av utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar och vissa icke-kärntekniska anläggningar samt rapportering av resultaten från den lokala miljöövervakningen kring kärntekniska anläggningar i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter.

Via den svenska miljörapporteringsportalen, SMP

(<https://smp.lansstyrelsen.se/>) kan verksamhetsutövare rapportera digitalt, vilket ökar tillgängligheten till informationen. Naturvårdsverket hämtar uppgifter till ett antal internationella rapporteringar och för uppföljning av

VMA sänds i radio och tv samt till terminalutrustning såsom mobiltelefoner. Om det finns särskilda skäl kan den som begär sändning besluta att inte sända till terminalutrustning. Sändning kan kompletteras med en ljudsignal i anläggningar för utomhusvarning. VMA kan skickas ut som sms till människor som befinner sig i ett visst område. För att kunna varna befolkningen inom beredskapszonerna vid en kärnteknisk olycka används RDS-mottagare som komplement till VMA-systemet. Länsstyrelsen är enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och tillhörande förordning ansvarig för räddningstjänst och sanering vid utsläpp av radioaktiva ämnen och ska även säkerställa att den befolkning som kommer att beröras i händelse av en radiologisk nödsituation ges information om hälsoskyddsåtgärder som ska vidtas.

Den 1 oktober 2022 trädde en myndighetsreform för civilt försvar och krisberedskap i kraft. Den ska stärka landets motståndskraft under fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig. 60 statliga myndigheter har blivit beredskapsmyndigheter. Det är myndigheter med särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret. Myndigheterna ska ha god förmåga att motstå hot och risker, förebygga sårbarheter, hantera fredstida krissituationer och genomföra sina uppgifter vid höjd beredskap.

Naturvårdsverket är beredskapsmyndighet sedan 2022 med särskilt ansvar för avlopp och avfallshantering. Naturvårdsverket har en tjänsteman i beredskap (TiB) dygnet runt som kan ta emot larm och starta upp den inledande krishanteringen vid akuta allvarliga händelser inom sitt ansvarsområde. I luftkvalitetsförordningen (2010:477) åläggs kommuner respektive Naturvårdsverket även ett ansvar för att larma och informera allmänheten, andra utpekade myndigheter och institutioner i det fall tröskelvärden för svaveldioxid, kvävedioxid respektive ozon överskrids eller antas komma att överskridas. Informationen till allmänheten ska ske genom press, radio, tv, internet eller på annat lämpligt sätt.

(b) När det gäller punkten 2 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att sättet på vilket myndigheterna gör miljöinformation tillgänglig för allmänheten är öppet och att miljöinformationen verkligen finns tillgänglig;

Myndigheterna har i enlighet med sin allmänna serviceskyldighet ett ansvar för att tillhandahålla information om de dokument de har och det pågår ett kontinuerligt arbete med att informera om miljöfrågor, bl.a. genom sökbar miljöinformation på internet.

Enligt språklagen (2009:600) ska språket i offentlig verksamhet vara värdat, enkelt och begripligt. Språklagen säger vidare att myndigheter har ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, utvecklas och används. Förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken slår fast att myndigheterna särskilt ska verka för att deras information är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Enligt diskrimineringslagen (2008:567) är diskriminering på grund av bl.a. funktionsnedsättning förbjuden när offentligt anställda bistår allmänheten med t.ex. upplysningar, vägledning eller råd. Förbudet omfattar krav på att vidta skäliga åtgärder för tillgänglighet.. Vad som är skäligt att kräva får avgöras i varje enskilt fall men skulle exempelvis kunna handla om att läsa upp en text eller att spara om ett dokument som en tillgänglig pdf.

För mer information om myndigheters miljöinformation på internet, se under c).

(c) När det gäller punkten 3 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att miljöinformation i ökad utsträckning görs tillgänglig i digitala databaser som är lätt åtkomliga för allmänheten;

Både statliga myndigheter och kommuner tillhandahåller miljöinformation på sina webbplatser. Alla myndigheter på miljöområdet har databaser som är tillgängliga via internet med en mängd publikationer som kan laddas ned gratis. Nedan nämns exempel på hur några myndigheter tillgängliggör miljöinformation. Översikten är inte uttömmande.

Myndigheten för digital förvaltning (Digg) etablerades 2018. En av myndighetens uppgifter är bl.a. att övervaka att lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service efterlevs. Lagen ställer krav på att digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör uppfyller krav på tillgänglighet, tillgänglighetsredogörelse och rätten att begära tillgängliga versioner av innehåll som aktören åberopat undantag för. Lagen säger också att den som anser att en offentlig aktör inte uppfyller ett eller flera av lagens krav får anmäla detta till Digg. Digg har även ett uppdrag att samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen. Digg m.fl. myndigheter har på uppdrag av regeringen etablerat en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte (Ena), samt ett nationellt ramverk för grunddata, dvs. säker och effektiv hantering av data. Digg ansvarar också för Sveriges dataportal [Sveriges Dataportal](#) som är en gemensam plattform för

För att göra miljöinformation mer tillgängligt har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten skapat ett system med datavärddar som tillhandahåller data om tillståndet i miljön gratis via internet. Data kan sökas fram, laddas ner och vidarebearbetas. Datavärdarna nås via [datavärdskap](#). Naturvårdsverket har också utvecklat en metadataportal, Geodataportalen ([Naturvårdsverkets Metadatakatalog för Geodata](#)), för att ytterligare förbättra sökbarhet och tillgänglighet till miljöinformation liksom till rapporter. Geodatakatalogen fungerar som Naturvårdsverkets nod gentemot Sveriges nationella geodataportal ([Geodata - Lantmäteriet](#)), som är Sveriges portal för att samordna information enligt Inspiredirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen) i Sverige. Den geografiska miljöinformation som ingår i Naturvårdsverkets informationsansvar enligt Inspiredirektivet visas därför i Geodataportalen.

Inspiredirektivet genomförs i huvudsak med lagen (2010:1767) och förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation. Geografisk miljöinformation definieras i lagen som geografisk information som har elektronisk form och som är användbar för verksamheter och åtgärder som kan påverka människors hälsa eller miljö.

Geodataportalen har tagits fram av Lantmäteriet, som ett led i att genomföra Inspiredirektivet. Lantmäteriet ansvarar för att samordna den svenska infrastrukturen för tillgång till och utbyte av svensk geografisk miljöinformation på såväl den svenska Geodataportalen som EU:s Inspire-geoportal samt se till att det på internet fortlöpande finns en fungerande ingång till systemet. Lantmäteriet har ett antal öppna visningstjänster samt nedladdningsbara öppna data som allmänheten kan ta del av på sin webbplats ([Lantmäteriet](#)). En viss del av informationen utgör öppen data som tillgängliggörs utan kostnad för allmänheten. Via Geodataportalen kan allmänheten på ett enkelt och samlat sätt nå många organisationers tjänster och söka, hitta och titta på samt kombinera geodata från olika källor. Portalen innehåller metadata, det vill säga information som beskriver innehåll, tillgänglighet och kvalitet i datamängder och tjänster.

Länsstyrelserna tillhandahåller genom webbplatsen [www.planeringskatalogen.se](#) en webbaserad söktjänst för planeringsunderlag. Med planeringsunderlag avses kunskapsunderlag som belyser viktiga frågor att ta hänsyn till och hantera i bl.a. översiktsplanering och detaljplanering i

grunddata finns även yttre gränser för avverkningsanmälda områden och utförda avverkningar.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är statistikansvarig myndighet för officiell statistik om skogarnas tillstånd och förändring i Sverige (www.slu.se). Riksskogstaxeringens främsta syfte är att beskriva tillstånd och förändringar i Sveriges skogar. Uppgifterna används exempelvis för uppföljning och utvärdering av aktuell skogs-, miljö- och energipolitik. Förutom årliga rapporter i serien Skogsdata ([Skogsdata | Externwebben \(slu.se\)](http://Skogsdata.Externwebben.slu.se)) finns ett interaktivt verktyg (taxwebb.slu.se) där en användare själv kan söka och anpassa den statistik man är intresserad av. SLU publicerar även artfakta, fenologiska data, fiskdata, data om mark, grödor, inlandsvatten och hav, förekomst av skogsskador, samt statistik om vilt och viltskador. Vidare tillhandahåller SLU olika verktyg för att visualisera, analysera och göra bedömningar eller prognoser med hjälp av art- och miljödata (www.slu.se/miljoanalys/statistik-och-miljodata/analysverktyg).

Skogsstyrelsen är ansvarig myndighet för statistik om produktion, sysselsättning samt miljö och sociala frågor i skogsbruket. Skogsstyrelsens statistikdatabas är tillgänglig via myndighetens hemsida ([Statistik - Skogsstyrelsen](http://Statistik-Skogsstyrelsen)).

Artportalen (www.artportalen.se), som förvaltas av Artdatabanken vid Sveriges lantbruksuniversitet, är ett öppet rapportsystem för observationer av Sveriges växter, djur och svampar. Det finns cirka 108 miljoner observationer i portalen av 36 700 olika arter. Artportalen har fler än 700 000 unika besökare och cirka 20 000 rapportörer (2024). Informationen är ett mycket viktigt underlag i svenskt naturvårdsarbete.

Artfakta (www.artfakta.se) förvaltas även den av SLU Artdatabanken. På webbplatsen finns namn och släktskap för Sveriges cirka 60 000 arter, och även information om arters ekologi, egenskaper och miljökrav. I webbapplikationen finns också ett trettiotal digitala bestämningsnycklar, för knappt 700 arter samt PDF-nycklar från bokverket Nationalnyckeln för drygt 2 700 arter. Under år 2020 hade adressen 608 000 besökare som gjorde drygt 1 miljon besök.

Statens jordbruksverk gör analyser och undersökningar om jordbruk och miljö som finns tillgängliga via www.jordbruksverket.se.

bibliotek och museer. Genom NAD går det att hitta arkiv från myndigheter och andra organisationer med miljörelaterad verksamhet, även från nedlagda myndigheter såsom Koncessionsnämnden för miljöskydd, Miljödatanämnden, Miljövårdsberedningen och miljöanknutna kommittéer. Handlingar som förvaras vid Riksarkivet kan nås via den Digitala forskarsalen i den mån de finns i digital form.

Vad gäller klimatanpassning finns Nationellt kunskapscentrum för klimatanpassning vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI). Kunskapscentrum har bl.a. till uppgift att tillhandahålla information och forskning om klimatanpassning för samhällets aktörer samt visa hur klimatanpassning kan ske. Webbplatsen (www.klimatanpassning.se) drivs av Kunskapscentrum men informationen kommer från ett nätverk av svenska statliga myndigheter.

Riksantikvarieämbetet informerar kontinuerligt om aktuellt arbete inom kulturmiljöområdet via www.raa.se. Riksantikvarieämbetet förvaltar flera nationella databaser för kulturhistorisk information såsom Kulturmiljöregistret, Kringla och Bebyggelseregistret med uppgifter om kulturmiljöer.

Konsumentverket tillhandahåller information om hållbar konsumtion som är riktad till konsumenter på www.konsumentverkethallakonsument.se.

Livsmedelsverket informerar om mat och miljö på Livsmedelsverket.se inklusive information om matens miljöpåverkan, oönskade ämnen i livsmedel, hur allmänheten kan minska sitt matsvinn samt de nationella kostråden som integrerar miljöaspekter.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) publicerar miljöinformation på www.smhi.se. SMHI tillhandahåller öppna data inom sina ansvarsområden. SMHI har också en omfattande produktion av publikationer i form av rapporter, faktablad, forskningsresultat och tidskrifter för nedladdning på sin hemsida.

Folkhälsomyndigheten, som bl.a. har i uppdrag att sprida kunskap om hur människors hälsa påverkas av miljön, publicerar årliga rapporter om folkhälsan i Sverige och annan miljöinformation på www.folkhalsomyndigheten.se.

Resultat från den nationella miljöövervakningen finns också att ta del av hos andra aktörer. Sveriges lantbruksuniversitet, Sveriges geologiska undersökning och SMHI m.fl. publicerar miljöövervakningsdata samt rapporter baserade på information från miljöövervakningen på sina respektive webbplatser. På www.slu.se/miljoanalys/statistik-och-miljodata/ finns bl.a. statistik om skogarnas tillstånd och förändring, vilken utgör en del av Sveriges officiella statistik.

Naturvårdsverket samordnar även miljömålsuppföljningen och redovisar årligen till regeringen en samlad beskrivning av det närmaste föregående årets resultat, vilket bl.a. inkluderar en redovisning av de åtgärder som vidtagits för att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet. En fördjupad utvärdering av möjligheterna att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet görs vart fjärde år. Information om miljömålsarbetet, inklusive de rapporter som publiceras finns att ta del av på sverigemiljomal.se. Unece har granskat medlemsländernas tillgängliga miljöinformation och funnit att Sverige har en nära total öppenhet av information som används i europeiska miljötillståndsbeskrivningar. (e) När det gäller punkten 5 – åtgärder som har vidtagits för att sprida den information som anges i punkten (dokument om lagstiftning och politik, internationella avtal om miljöfrågor och andra viktiga internationella dokument om miljöfrågor m.m.);

Enligt rättsinformationsförordningen (1999:175) ska det finnas ett offentligt rättsinformationssystem för att tillförsäkra den offentliga förvaltningen och enskilda tillgång till grundläggande rättsinformation i elektronisk form samt att rättsinformationssystemet ska föras med hjälp av informationsteknik och finnas tillgängligt genom ett allmänt nätverk. Innehållet i systemet ska vara tillgängligt på ett enhetligt sätt. I förordningen specificeras vilken information rättsinformationssystemet ska innehålla. Domstolsverket ansvarar för lagrummet.se (www.lagrummet.se) som är en gemensam webbplats för den offentliga förvaltningens rättsinformation. På webbplatsen kan man hitta rättsinformation som finns hos regeringen, riksdagen, högre domstolar och statliga myndigheter samt även en del internationell information. Varje myndighet ansvarar för innehållet i sin egen rättsinformation och hur det publiceras på internet.

Regeringskansliet publicerar information på www.regeringen.se, skickar ut pressmeddelanden, ordnar möten och publicerar trycksaker. Konventioner och internationella avtal publiceras på webbplatsen så snart det är möjligt. Författningar finns i dag tillgängliga på olika webbsidor, bl.a. på riksdagens websida www.riksdagen.se och i Regeringskansliets rättsdatabaser (<http://rkrattsbaser.gov.se/sfsr>) som innehåller författningar i fulltext,

Föreningen Skogen i Centrum/FSC Sverige har utvecklat en skogsbruksstandard för att främja ett miljöanpassat, socialt ansvarstagande och ekonomiskt bärkraftigt skogsbruk. Träbaserade produkter kan även vara PEFC-märkta. PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) utvärderar och godkänner nationella standarder för certifieringar som uppfyller organisationens kriterier för hållbart skogsbruk. Kontrollen av efterlevnad av standarderna utförs av oberoende certifieringsföretag. Skogsbruksstandarderna innehåller bl.a. regler för den hänsyn som ska tas till natur- och kulturvärden och sociala värden vid skogsbruksåtgärder exempelvis att markägare med markinnehav om 20 hektar produktiv skogsmark eller mer ska en certifieringsanpassad skogsbruksplan, att markägare med mindre än 20 hektar produktiv skogsmark har en kartöversikt som redovisar de relevanta miljö- och kulturmiljövärdena enligt PEFC:s standard.

IVL Svenska Miljöinstitutet ansvarar för det internationella systemet för certifierade miljövarudeklarationer EPD (Environmental Product Declaration). Deklarationerna syftar till att ge lättillgänglig, kvalitetssäkrad och jämförbar information om produkters och tjänsters miljöpåverkan.

Allmänheten kan få information om verksamheters påverkan på miljön genom olika miljölednings- och miljörevisionssystem. Myndigheter som omfattas av förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter (nu 186 stycken) ska ha ett miljöledningssystem som integrerar miljöhänsyn i myndighetens verksamhet så att hänsyn tas till verksamhetens direkta och indirekta miljöpåverkan på ett systematiskt sätt. Det innebär bl.a. att myndigheterna ska ha en miljöpolicy och fastställda miljömål för sin verksamhet samt en handlingsplan för arbetet med att nå dessa mål. Myndigheterna ska årligen redovisa sitt miljöledningsarbete till Naturvårdsverket. Naturvårdsverket ska stödja myndigheterna i arbetet och varje år lämna en sammanfattning av redovisningarna till regeringen.

Det finns även frivilliga miljöledningssystem som innebär att certifieringsorgan granskar och miljöcertifierar företag och organisationer, t.ex. ISO 14001 (en internationellt accepterad standard som utgör grunden för att fastställa ett miljöledningssystem) och EMAS (Eco Management and Audit Scheme), som är ett liknande system inom EU. Naturvårdsverket ansvarar för EMAS i Sverige.

företag. Kemikalieinspektionen samarbetar med Folkhälsomyndigheten och andra myndigheter om att informera om risker med antibiotikaresistens. Safety Gate (tidigare Rapex) är ett system som EU-länderna använder för att informera varandra om farliga produkter som finns på marknaden. Konsumentverket länkar till Safety Gates veckorapporter på [EU:s lista om farliga varor](#) | [För företagare](#) | [Konsumentverket](#).

(i) När det gäller punkten 9 – åtgärder som har vidtagits för att skapa ett nationellt system för att inventera eller registrera föroreningar

Sverige har ratificerat konventionens protokoll om register över utsläpp och överföringar av föroreningar (PRTR-protokollet). I samband med ratificeringen ersattes det tidigare kemikalieutsläppsregistret, KUR, av registret "Utsläpp i siffror" som kan nås genom Naturvårdsverkets webbplats eller direkt på adress <http://utslappisiffror.naturvardsverket.se/>. Registret innehåller en databas med utsläpp från de cirka 1 300 största företagen i Sverige som bedriver en miljöfarlig verksamhet. Via webbplatsen får allmänheten tillgång till information om nationella utsläpp och utsläppsregistret är alltså åtkomligt och sökbart via internet.

Naturhistoriska riksmuseet arbetar med insamling av material till Miljöprovbanken, samt provberedning av biologiskt material för studier av miljögifter inom den svenska miljöövervakningen. Proven analyseras för förekomst av miljögifter. Vävnadsproverna sparas i museets [miljöprovbank](#).

12. Hinder som uppstått vid genomförandet av artikel 5

Beskriv eventuella hinder i genomförandet av punkterna i artikel 5.

I dag hanteras vissa delar av miljöinformationen som elektroniska dokument med löptext optimerad för läsning av människor. Andra delar är optimerade för maskinell bearbetning och analys. I det senare fallet är det enkelt att maskinellt filtrera bort sekretessbelagda uppgifter före spridning. Finns informationen däremot i löptext behövs en arbetskrävande manuell procedur där sekretessbelagda uppgifter identifieras, sekretessbedöms och vid behov maskas bort, före spridning.

Även beskrivande information (metadata) och metadataprofiler/standards utgör en utmaning, såväl för de som tillgängliggör miljöinformation som för de som konsumerar den.

15. Artikel 6, Allmänhetens deltagande i beslut om vissa verksamheter

Lista lagar och andra åtgärder som genomför bestämmelserna i artikel 6 om allmänhetens deltagande i beslut om vissa verksamheter

Förklara hur punkterna i artikel 6 har genomförts. Beskriv hur de relevanta definitionerna i artikel 2 och icke-diskrimineringskravet i artikel 3.9 har genomförts.

Det finns en lång tradition av att allmänheten deltar i beslutsprocesser på miljöområdet. Det finns sedan fyrtio år en miljötillståndprocess för industriella verksamheter och andra miljöfarliga verksamheter, t.ex. reningsverk och avfallsanläggningar. Tillståndprocesser innebär samråd med allmänheten innan en tillståndsansökan lämnas in till tillståndsmyndigheten, kungörelse av ansökan och inhämtande av yttranden från bl.a. allmänheten, ett offentligt sammanträde inför tillståndsmyndigheten samt kungörelse av tillståndsmyndighetens avgörande. Sverige levde i huvudsak upp till konventionens bestämmelser om att ge allmänheten möjlighet att delta i beslutsprocesser i fråga om miljöfarliga verksamheter redan innan konventionen ratificerades. Under åren har denna möjlighet utvidgats till att avse flera typer av verksamheter samtidigt som de formella kraven på bl.a. ansökan, miljökonsekvensbeskrivningen och annat underlagsmaterial, har ökat och specificerats.

Beskriv också särskilt:

(a) När det gäller punkten 1 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att:

(i) bestämmelserna i artikel 6 tillämpas i fråga om beslut om huruvida sådana verksamheter som anges i bilaga 1 till konventionen ska tillåtas;

Det krävs generellt tillstånd för att bedriva sådana verksamheter som omfattas av bilaga I till konventionen. Tillstånd till miljöfarliga verksamhet och vattenverksamheter regleras i huvudsak enligt miljöbalken. En utgångspunkt i det svenska systemet för att reglera och kontrollera miljöpåverkan av verksamheter och åtgärder är krav på förprövning genom olika sorters tillståndsförfaranden. Tillståndskrav avseende miljöfarliga verksamheter och åtgärder regleras i 9 kap. och vattenverksamheter i 11 kap. miljöbalken. Det finns bestämmelser om miljöbedömningar i 6 kap. miljöbalken som garanterar allmänhetens deltagande i dessa tillståndsprövningar i enlighet med konventionen. Bestämmelser om tillståndprocesser finns också i andra lagar som hänvisar till miljöbalkens bestämmelser om miljöbedömningar. Det finns vidare i 7 kap. 28 a § miljöbalken ett särskilt krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta

(ii) bestämmelserna i artikel 6 tillämpas på beslut om huruvida verksamheter som inte omfattas av bilaga 1, men som kan ha betydande påverkan på miljön, ska tillåtas;

Som redogjorts för under punkten (a) (i) finns bestämmelser i 6 kap. miljöbalken samt i förordningar som meddelats med stöd av miljöbalken som säkerställer att konventionen tillämpas på beslut som kan ha betydande påverkan på miljön.

(b) När det gäller punkten 2 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att berörd allmänhet informeras tidigt i beslutsprocessen och på ett lämpligt och effektivt sätt;

Enligt bestämmelser i miljöbalken ska den som tänker bedriva en verksamhet som kräver tillstånd eller beslut om tillåtlighet samråda med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Motsvarande process garanteras också i gränsöverskridande sammanhang. Om det är fråga om en verksamhet eller åtgärd som kan antas innebära betydande miljöpåverkan eller om verksamheten eller åtgärden på annat sätt omfattas av krav på specifik miljöbedömning ska samråd ske också med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörd av verksamheten eller åtgärden. Redan före samrådet ska den som avser att bedriva verksamheten i ett samrådsunderlag lämna uppgifter om bl.a. verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan till myndigheterna och till de enskilda som särskilt berörs. Bestämmelser om samrådsunderlagets innehåll finns i 8 och 9 §§ miljöbedömningsförordningen (2017:966).

Den som prövar tillståndsfrågan ska kungöra att miljökonsekvensbeskrivningen finns, göra den tillgänglig för allmänheten och ge allmänheten skälig tid och minst 30 dagar att yttra sig (6 kap. 39 § miljöbalken). Miljöbalken innehåller krav på vad kungörelsen ska omfatta. Handlingarna i en tillståndsansökan ska inte bara hållas tillgängliga hos den beslutande myndigheten utan även hos en aktförvarare som t.ex. kan vara ett kommunalt kontor i närheten av den plats där verksamheten ska bedrivas.

Om ett samrådsunderlag eller en kungörelse avser en s.k. Sevesoverksamhet ska den enligt 22 kap. 3 a § miljöbalken innehålla särskild uppgift om detta. Detta som ett led i att öka informationen till allmänheten, se prop.

2014/15:60 s. 60.

(e) När det gäller punkten 5 – åtgärder som har vidtagits för att uppmuntra potentiella sökande att innan de söker tillstånd identifiera den berörda allmänheten, inleda diskussioner och tillhandahålla information om syftet med ansökan;

Enligt miljöbalken ska alla som avser att bedriva verksamhet som kräver tillstånd eller beslut om tillåtighet samråda med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Om verksamheten ska antas medföra en betydande miljöpåverkan ska samråd även genomföras med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda. Krav finns också om samrådsunderlag, se ovan under b).

(f) När det gäller punkten 6 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att

(i) de behöriga myndigheterna ger den berörda allmänheten all information som är av betydelse för beslutsprocessen och som finns tillgänglig vid tiden för förfarandet för allmänhetens deltagande i beslutsprocessen och

(ii) särskilt att de behöriga myndigheterna ger den berörda allmänheten den information som anges i punkten.

Var och en har rätt att ta del av information som ingår som underlag i en tillståndsprövning med stöd av offentlighetsprincipen. Tillgången till information är kostnadsfri. Bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförfordningen innehåller uttryckliga bestämmelser om att samrådsunderlag ska lämnas i god tid till de som deltar i samrådet och vad samrådsunderlaget ska innehålla samt vilken information en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla. Miljöbalken innehåller även bestämmelser om vilken information som ska hållas tillgänglig för allmänheten vid kungörelse av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen.

(g) När det gäller punkten 7 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att allmänhetens deltagande i beslutsprocessen ska omfatta en möjlighet för allmänheten att lämna synpunkter, upplysningar, analyser eller åsikter som den anser vara relevant för den föreslagna verksamheten;

Den som prövar tillståndsfrågan ska kungöra att miljökonsekvensbeskrivningen finns, göra den tillgänglig för allmänheten och ge allmänheten skälig tid och minst 30 dagar att yttra sig innan målet eller ärendet prövas (6 kap. 39 § miljöbalken). Allmänheten har dessutom möjlighet att under tillståndsprocessens gång yttra sig över kompletterande underlag som lämnas in av den som söker tillstånd.

om meddelande av dom och beslut. I bestämmelser i miljöbalken, rättegångsbalken, förvaltningslagen, lagen om domstolsärenden och förvaltningsprocesslagen regleras vidare vad en dom eller ett beslut ska innehålla. I 29 § industriutsläppsförordningen (2013:250) anges att när en dom i ett tillståndsmål skickas till Naturvårdsverket eller Statens jordbruksverk, ska prövningsmyndigheten särskilt uppmärksamma verket på att domen eller beslutet rör en industriutsläppsverksamhet, med syftet att nämnda myndigheter på ett lättare sätt ska kunna uppfylla sin informationsplikt till allmänheten enligt 28 § i förordningen.

(j) När det gäller punkten 10 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att punkterna 2–9 tillämpas när en myndighet omprövar eller uppdaterar villkoren för en verksamhet som avses i punkt 1;

Vid prövningar avseende återkallelser av tillstånd, omprövning av villkor, dispenser och godkännanden som avses i 24 kap. 3, 5, 8 eller 9 §§ miljöbalken krävs vare sig en specifik miljöbedömning eller en undersökning av betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. miljöbalken. Detsamma gäller för den omprövning av vattenverksamheter som ska ske enligt 24 kap. 10 § miljöbalken av vattenverksamheter. När en myndighet efter ansökan av verksamhetsutövaren prövar om ändring av en befintlig verksamhet eller nytt tillstånd ska meddelas gäller i huvudsak samma bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivning och samråd som vid ansökan om ett nytt tillstånd om ansökan görs av verksamhetsutövaren. Allmänhetens deltagande är därmed garanterat på samma sätt vid förnyade prövningar av befintliga verksamheter.

Enligt förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter ska länsstyrelserna före det att verksamhetsutövaren senast ska ha gett in en ansökan om prövning av vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsl samverka kring det underlag som behövs för att säkerställa en effektiv prövning. Denna samverkan ska ske med bland andra berörda intresseorganisationer. Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram en vägledning som stöd för länsstyrelserna i den processen.

(k) När det gäller punkten 11 – åtgärder som har vidtagits för att tillämpa bestämmelserna i artikel 6 på beslut om huruvida avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer (GMO) i miljön ska tillåtas.

Se avsnitt 34.

Dessutom tillämpas normalt ett remissförfarande där berörda myndigheter och organisationer får komma till tals innan beslut fattas. Även handlingsprogram remitteras till berörda instanser när det bedöms lämpligt. Ett exempel är arbetet med en nationell strategi för hållbar utveckling under vilket det bl.a. har hållits möten och dialoger med olika grupper i samhället.

Miljöbalken ställer krav på att planer och program som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska miljöbedömas. Inom ramen för en miljöbedömning ska berörda myndigheter och allmänheten få delta i planeringsprocessen och lämna synpunkter som ska beaktas innan planen eller programmet antas (6 kap. 3–19 §§ miljöbalken).

20. Möjligheter för allmänheten att, i enlighet med artikel 7, delta i arbetet med att ta fram politiska riktlinjer som avser miljön

Förklara vilka möjligheter det finns för allmänheten att delta i arbetet med att ta fram politiska riktlinjer som rör miljön.

Det finns ett flertal formaliserade forum för samverkan och dialog mellan Regeringskansliet och företrädare för olika typer av föreningar och folkrörelser.

Den parlamentariska kommittén Miljömålsberedningen har i uppdrag att föreslå hur miljökvalitetsmålen ska nås genom att ta fram politiskt förankrade förslag till strategier på olika områden. Strategierna ska omfatta förslag till etappmål, styrmedel och åtgärder. Miljömålsberedningen ska arbeta i bred dialog med det omgivande samhället, bl.a. med ideella organisationer, för att inhämta kunskap och förankra förslag till strategier. Miljömålsberedningen anordnar hearings och seminarier samt bjuder in företrädare för ideella organisationer till sammanträdena. Två företrädare för miljöorganisationer i Sverige, Naturskyddsföreningen och WWF, har varit sakkunniga i beredningen sedan den startade 2010.

Regeringen beslutade 2018 om en strategi för ett nationellt skogsprogram. Strategin togs fram i bred dialog med det civila samhället. Målet med programmet är att skogen ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi. Ett programråd är knutet till skogsprogrammet och där ingår representanter för ett tjugotal organisationer och myndigheter. Programrådets roll är att ge vägledning och råd till regeringen i det fortsatta arbetet.

Allmänheten ges även möjlighet att påverka beslut om det program för allsidiga forsknings- och utvecklingsverksamhet för säkert omhändertagande av kärnavfall som den som har tillstånd att driva en kärnkraftsreaktor ska ges in till Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) vart tredje år (12 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet och 25 § förordningen (1984:14) om kärnteknisk verksamhet). Enligt bestämmelserna ska myndigheten utvärdera och granska programmet och i samband med detta bjuder SSM in olika parter i samhället att delta i beslutsprocessen och lämna synpunkter. SSM vänder sig även till företrädare för myndigheter, kommuner, allmänhet och näringsliv för att inhämta synpunkter på de nationella program för hantering av radioaktivt avfall som upprättas i enlighet med artikel 5a, 11 och 12, direktiv 2011/70/Euratom.

Inom varje länsstyrelse finns en viltförvaltningsdelegation för samverkan i frågor om länets viltförvaltning. Delegationerna beslutar bl.a. om övergripande riktlinjer för viltförvaltningen och deltar i arbetet med att ta fram rovdjursförvaltningsplaner och miniminivåer för förekomsten av stora rovdjur. Delegationen består av ledamöter som är politiska företrädare, som har särskild kunskap, som representerar olika intressen och näringar som berörs av viltförvaltning.

21. Hinder som uppstått vid genomförandet av artikel 7

Beskriv eventuella problem med att genomföra artikel 7.

—

22. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 7

Lämna ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om allmänhetens deltagande i fråga om sådana beslut som avses i artikel 7.

—

23. Webbadresser som är relevanta för att genomföra artikel 7

Ange eventuella relevanta webbadresser.

—

28. Artikel 9, Tillgång till rättslig prövning

Lista lagar och andra åtgärder som genomför bestämmelserna om tillgång till rättslig prövning i artikel 9.

Beskriv hur punkterna i artikel 9 genomförs. Beskriv hur de relevanta definitionerna i artikel 2 och icke-diskrimineringskravet i artikel 3.9 har genomförts. Beskriv särskilt:

(a) När det gäller punkten 1 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att

(i) den som anser att hans eller hennes begäran om information enligt artikel 4 inte har behandlats i enlighet med bestämmelserna i den artikeln har rätt till en överprövning av en domstol eller något annat oberoende och opartiskt organ som inrättats genom lag;

Rätten att överklaga en myndighets beslut att avslå en begäran om att få ta del av en allmän handling framgår av 2 kap. 19 § tryckfrihetsförordningen (TF). Av 6 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL) följer att den som prövar en utlämnande fråga ska informera sökanden om möjligheten att begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att beslutet ska kunna överklagas. Vidare bestämmelser om överklagande finns i 6 kap. 7-9 §§ OSL.

(ii) för det fall att det finns föreskrifter om en sådan domstolsprövning, att den berörda personen även har rätt till ett snabbt lagstadgat förfarande avgiftsfritt eller till en låg avgift för att få sin sak omprövad av myndigheten eller prövad av ett annat oberoende och opartiskt organ än en domstol;

Ett överklagande av en myndighets beslut att avslå en begäran om att få ta del av en allmän handling ska prövas skyndsamt (2 kap. 19 andra stycket § TF).

Myndigheterna har dessutom en möjlighet att rätta eller ändra sina beslut. Enligt 36 § förvaltningslagen (2017:900) får en myndighet rätta ett beslut som den har meddelat om det innehåller en uppenbar felaktighet till följd av någons förbiseende. En myndighet får även ändra ett beslut som den själv har fattat om den anser att beslutet är felaktigt på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning (37 § första stycket förvaltningslagen). Ett beslut som till sin karaktär är gynnande för någon enskild part får dock bara under vissa förutsättningar ändras till den enskildes nackdel (37 § andra stycket förvaltningslagen). Vidare är en myndighet, under vissa förutsättningar, skyldig att ändra ett beslut som den själv har fattat (38 § förvaltningslagen).

Såväl förfarandet hos myndigheten som överklagandeförfaranden är gratis.

tillstånd söks ha rätt att vara part och att överklaga, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse och inte är enbart teoretisk eller helt obetydlig (Högsta domstolen, NJA 2004 s. 590 och NJA 2012 s. 921).

Miljöorganisationers rätt att överklaga domar och beslut regleras särskilt i 16 kap. 13 § miljöbalken och i en rad speciallagar.

Den generella rätten för miljöorganisationer att överklaga bl.a. tillståndsbeslut infördes 1999 i 16 kap. 13 § miljöbalken. Efter att Sverige blev part till konventionen ändrades bestämmelsen bl.a. på så sätt att det nu klart framgår att överklagandemöjligheterna även omfattar tillsynsbeslut enligt 10 kap. miljöbalken (beslut om avhjälpande vid allvarliga miljöskador) samt omprövning av eller villkor i domar eller beslut. Bestämmelsen har också ändrats till att omfatta fler organisationstyper. Ideella föreningar eller andra juridiska personer som har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen, inte är vinstdrivande, har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år och har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att organisationen har allmänhetens stöd har numera överklaganderätt.

Högsta domstolen har i NJA 2012 s. 921 fastställt att organisationer som svarar mot kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken har rätt att överklaga, medan det i de fall där en organisation inte svarar mot kriterierna får göras en bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Enligt domen får kriterierna aldrig ses isolerade från det bakomliggande syftet, att fastställa om organisationen är verksam på ett sådant sätt att den kan anses representera allmänheten, närmast för att bevaka allmänna naturskydds- eller miljöskyddsintressen. Domstolen kom i målet fram till att en generös bedömning av miljöorganisationernas rätt att överklaga ska göras. Domstolen hänvisade till förarbetena (prop. 1997/98:45 del 1 s. 486) och EU-domstolens dom i mål C-115/09. I Högsta domstolens avgörande NJA 2020 s. 845 hänvisade domstolen till NJA 2012 s. 921 och bekräftade att kriterierna i 16 kap. 13 § är hållpunkter för bedömningen och inte krav av självständig betydelse som i sig kan utesluta en rätt att överklaga. Domstolen fastställde vidare att bedömningen i ett enskilt fall därför kan bli att en organisation som inte fullt ut uppfyller kriterierna har rätt att överklaga beslutet. I det konkreta avgörandet kom domstolen fram till att en organisation med ett fåtal medlemmar hade rätt att överklaga beslutet i fråga.

av den process som föregår kommunens beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan – skriftligen har framfört synpunkter som inte har blivit tillgodosedda. Numera gäller inte aktivitetskravet för den som överklagar en kommuns beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan som avser ett s.k. MKB-projekt, d.v.s. ett sådant byggprojekt som omfattas av kraven i MKB-direktivet.

(c) När det gäller punkten 3 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att den allmänhet som uppfyller eventuella kriterier i nationell rätt har rätt att få handlingar och underlåtenheter av personer och myndigheter som strider mot den nationella miljölagstiftningen prövade av domstol eller i administrativ ordning;

Liksom i fråga om tillståndsbeslut finns bestämmelser i miljöbalken och i den förvaltningsrättsliga lagstiftningen som gör det möjligt att överklaga myndighetsbeslut generellt. Det finns alltså möjligheter att få myndigheters beslut som rör miljölagstiftningen prövade av domstol.

Som nämnts har miljöorganisationer en uttrycklig rätt att överklaga sådana tillsynsbeslut som fattas enligt 10 kap. miljöbalken. Enskilda och miljöorganisationer får också i vissa fall väcka talan vid mark- och miljödomstol om skadestånd eller rikta talan mot verksamhetsutövaren och yrka att verksamheten förbjuds (32 kap. 12–14 §§ miljöbalken). Vid brott mot en straffsanktionerad miljöbestämmelse kan en målsägande också föra enskilt åtal enligt 47 kap. rättegångsbalken.

För att säkerställa syftet med miljöbalken (att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö) och föreskrifter som meddelats med stöd av balken ska tillsynsmyndigheterna på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera hur miljöbalken och föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs och vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse (26 kap. 1 § miljöbalken).

Tillsyn av verksamheter som omfattas av miljöbalken bedrivs främst av länsstyrelser och kommuner. Tillsynen innebär att myndigheten kontrollerar att lagarna följs, bedömer om de villkor som en verksamhet som omfattas av tillstånd har är tillräckliga och underlättar för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter genom att ge information och liknande. Tillsynsmyndigheten kontrollerar att verksamheten inte innebär en olägenhet för människors hälsa eller miljön. Verksamhetsutövaren har ett ansvar att bedriva egenkontroll, vilket innebär att verksamhetsutövaren fortlöpande ska planera och

aktförvarare etc. när det meddelats (se t.ex. 22 kap. 21 § miljöbalken och 17 kap. 9 § rättegångsbalken).

(e) När det gäller punkten 5 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att allmänheten informeras om tillgången till rättslig prövning i domstol eller i administrativ ordning.

Enligt svensk rätt ska beslut av domstol eller annan myndighet som kan överklagas alltid innehålla en upplysning om hur beslutet kan överklagas (se exempelvis 33 § förvaltningslagen). Som nämnts ovan är besluten tillgängliga för allmänheten.

29. Hinder som uppstått vid genomförandet av artikel 9

Beskriv eventuella problem med att genomföra artikel 9

Ett beslut om utlämnande av allmän handling som fattats av statsråd kan enligt grundlagen överklagas till regeringen (2 kap. 19 § tryckfrihetsförordningen). Det finns inte möjlighet att överklaga statsrådets eller regeringens beslut till domstol. Sverige har på denna punkt reserverat sig i förhållande till konventionens krav.

Den berörda allmänhetens tillgång till rättslig prövning har utvecklats genom rättspraxis. Praxis på området har blivit mycket omfattande. För enskilda och miljöorganisationer kan det vara svårt att förstå vilka beslut som får överklagas. För att få klarhet i frågan krävs en genomgång av flera rättsfall från Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen och Mark- och miljööverdomstolen. Se närmare om rättspraxis i avsnitt 30.

30. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 9

Lämna ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om tillgång till rättslig prövning i artikel 9. Finns det t.ex. någon tillgänglig statistik och finns det några stödåtgärder som kan undanröja eller minska ekonomiska och andra hinder för nyttjandet av tillgång till rättslig prövning?

När myndigheter och domstolar handlägger mål och ärenden är den s.k. officialprincipen tillämplig. Principen innebär dels att prövningsmyndigheterna har en skyldighet att se till att varje enskilt ärende blir tillfredsställande utrett, dels att myndigheterna inte är bundna av de omständigheter som förs fram av parterna. Tillämpningen av denna utredningsskyldighet får anses vara en omständighet som bidrar till att allmänhetens behov av att biträdas av juridisk expertis minskar, vilket i sin tur leder till lägre processkostnader för allmänheten.

inte meddelade prövningstillstånd (mål nr 3951-16). Högsta förvaltningsdomstolen ansåg i HFD 2020 ref. 12 att det inte ur skogsvårdslagen (1979:429) kunde härledas något krav på att vidta en viss åtgärd vid en avverkningsanmälan varför ställningstagandena i den aktuella vägledningen inte omfattades av Århuskonventionen.

I Mark- och miljööverdomstolens dom MÖD 2020:45 hade en avverkningsåtgärd anmälts till ett samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Mark- och miljööverdomstolen fann att Skogsstyrelsen fick vidta de åtgärder som behövdes för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön enligt miljöbalken. Århuskonventionen var därför tillämplig och miljöorganisationen tillerkändes klagorätt.

Miljöorganisationer har enligt praxis, se bl.a. mål nr M 11609-13, tillerkänts klagorätt avseende så kallade nollbeslut.

I mål nr M 2080-20 var frågan om två föreningar hade rätt att överklaga Energimarknadsinspektionens beslut om nätkoncession för en luftledning om 130 kilovolt spänning. Ellagen (1997:857) medgav inte klagorätt för denna typ av ledningar. Mark- och miljööverdomstolen fann dock att det i målet aktualiserades frågor som var direkt relaterade till miljön och omfattade en bedömning av åtgärdens påverkan på miljön. Beslutet utgjorde därför ett sådant beslut som en miljöorganisation kunde klaga på.

31. Webbadresser som är relevanta för att genomföra artikel 9

Ange eventuella relevanta webbadresser.

–

32. Artiklarna 10–22 ska inte genomföras nationellt

–

33. Allmänna kommentarer om konventionens syfte

Om det är lämpligt, ange hur genomförandet av konventionen bidrar till skyddet av nuvarande och kommande generationers rätt att leva i en miljö som är förenlig med vars och ens hälsa och välbefinnande.

Genomförandet av Århuskonventionen garanterar att allmänheten får tillgång till information, rätt att delta i beslutsprocesser som rör miljön och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Sverige har i fråga om öppenhet

har även till uppgift att sprida kunskap om den gentekniska utvecklingen och har en webbportal med information om genteknik och regelverket på området (www.genteknik.se).

(ii) punkten 2 i bilaga I bis, undantagen i regelverket i fråga om förfarandet för allmänhetens deltagande i bilaga I bis och kriterierna för sådana eventuella undantag

(iii) punkten 3 i bilaga I bis, åtgärder som har vidtagits för att på ett lämpligt, snabbt och effektivt sätt göra eventuella sammanfattningar av anmälningar och utvärderingsrapporter om avsiktlig utsättning av GMO eller utsläppande av GMO på marknaden tillgängliga för allmänheten

(iv) punkten 4 i bilaga I bis, åtgärder som vidtagits för att säkerställa att uppgifter som anges i punkten inte omfattas av sekretess

(v) punkten 5 i bilaga I bis, – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att beslutsprocessen är öppen och att allmänheten har tillgång till information om beslutsprocessen, t.ex.

a. eventuella beslutstyper

b. ansvarig beslutsmyndighet

c. vilka förfaranden för allmänhetens deltagande som har fastställts i enlighet med punkten 1 i bilaga I bis

d. information om från vilken myndighet relevant information kan erhållas

e. information om vilken myndighet synpunkter kan lämnas till och tidsramarna för att lämna synpunkter

(vi) punkten 6 i bilaga I bis, åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att de åtgärder som införts för att genomföra punkten 1 i bilaga I bis gör det möjligt för allmänheten att, på ett lämpligt sätt, lämna kommentarer, information, analyser eller åsikter som den anser kan vara relevanta i fråga om den föreslagna avsiktliga utsättningen av GMO i miljön eller utsläppandet av GMO på marknaden

(vii) punkten 7 i bilaga I bis, åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att hänsyn tas till resultatet av de förfaranden för allmänhetens deltagande som anordnats enligt punkten 1 i bilaga I bis;

(viii) punkten 8 i bilaga I bis, åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att besluten som omfattas av bestämmelserna i bilaga I bis och som fattas av offentliga myndigheter görs tillgängliga för allmänheten tillsammans med de skäl och överväganden som utgör grund för besluten

—

(b) När det gäller punkten 2 i artikel 6 bis, hur krav som ställs i enlighet med bestämmelserna i bilaga I bis kompletterar och stöder det nationella ramverket för biosäkerhet samt överensstämmer med målen för Cartagena-protokollet om biosäkerhet till konventionen om biologisk mångfald

—

Svenska Naturskyddsföreningen (SNF), Svenska Samernas Riksförbund (SSR) och Världsnaturfonden (WWF) har framfört kritik mot Sveriges genomförande av konventionen. De har sammanfattningsvis anfört följande.

39.1.1 Tillgång till miljöinformation

Sverige har en god tradition av miljöövervakning, men som har börjat urholkas, bl.a. med anledning av att den avslutade nyckelbiotopsinventeringen inte har ersatts med någon annan offentlig kunskapsinsamling om höga naturvärden i den svenska skogen. (*Birdlife*)

Regeringens beslut 2017 om en nationell digitaliseringsstrategi med det övergripande målet att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter speglar inte verkligheten. Regeringen har knapphändigt hanterat regeringsuppdraget om digitala kunskapsunderlag kopplat till skog. Regeringen har strypt nödvändig finansiering för fortsatt utveckling av digitala kunskapsunderlag och i dagsläget har ideella naturvårdsorganisationer tillgång till bättre verktyg som pekar ut vilka skogar som håller höga naturvärden än vad Skogsstyrelsen har. (*Birdlife*).

Det bör säkerställas att myndigheterna inte tappar kontrollen över den information som finns med hänsyn till att de tekniska förutsättningarna förändras. Information måste uppfylla rättsordningens krav på så sätt att den är objektiv, fyller sitt syfte, är proportionerlig och inte normerande. Detta är viktigt ur rättssäkerhetssynpunkt men även för tilliten till myndigheter och för ansvarsfull hantering av skattemedel. (*LRF*)

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom uttalat att ett konstaterande av naturvärden i en nyckelbiotopsinventering inte utgör något överklagningsbart beslut. Nyckelbiotoper som har raderats från allmän tillgängliga myndighetsdata har dock inte återställts. Detta kan eventuellt strida mot Århuskonventionen. Mindre kommuner har inte ekonomiska medlen och/eller personalresurser för att tillhandahålla översiktlig miljöinformation på lokal nivå. Brist av lokala miljödata kan hämma utvecklingen av mindre samhällen eftersom relevant information inhämtas ofta sent och inte tillräckligt omfattande/överskådligt. Beslut kan därför grunda på fragmenterade underlag. Medborgarnas kontroll och bedömning av konsekvenser kan därför vara svårt. (*Nora kommun*)

naturen, till exempel i skogliga processer. Önskemål om kortare tidsfrister för avverkningsanmälningar kan avsevärt försvåra ett meningsfullt bidrag från naturvårdsorganisationer. (WWF)

Angående artikel 8 har det i rapporten redovisats för att remissförfarandet är en viktig del i svenskt beslutsfattande. Det finns exempel på extremt korta remisstider vilket gör det svårt att ge meningsfulla synpunkter på förslagen. (WWF)

Det bör av rapporten framgå att de vattenverksamheter som ska omprövas enligt 24 kap. 10 § miljöbalken inte omfattas av krav på MKB och då heller inte samråd. Formerna för den samverkan som ska ske i dessa ärenden innebär att allmänheten inte ges samma möjlighet till insyn som vid ett samrådsförfarande. (Sportfiskarna)

Rapporten lyfter lagen (2022:66) om konsultation med det samiska folket (konsultationsordningen) som trädde i kraft 1 mars 2022. Regeringskansliet har vid flertalet tillfällen inte konsulterat SSR i frågor som har betydelse för förbundet och dess medlemmar. Att konsultationen i frågor som har betydelse för samerna sker är en faktor för att säkerställa efterlevnaden av Århuskonventionen. (SSR)

Allmänhetens rätt att delta vid miljöbeslut brister i relation till omprövningar enligt den nationella planen för omprövning av vattenkraft och till korta remisstider. (Naturskyddsföreningen)

39.1.3 Tillgång till rättslig prövning

Genomförandet av artikel 9 svarar i stor utsträckning mot EU-domstolens rättspraxis vad avser miljöorganisationers klagorätt, förutom vid de beslut som rör skogen, där resonemangen i HFD 2020 ref. 12 inte stämmer överens med artikel 9.3 i Århuskonventionen. Enskildas klagorätt får inte ett effektivt genomslag i svenska domstolars rättstillämpning. Den omfattande klagorätten enligt artikel 9.3 Århuskonventionen kan behöva förtydligas i miljöbalken och relevant sektorslagstiftning för att få effektivt genomslag i Sverige. En kodifiering av klagorätten som härstammar från artikel 9.3 skulle även öka förutsebarheten för enskilda såväl som miljöorganisationer (Uppsala universitet).

övervägas hur rätten att överklaga "underlåtenhet att fatta beslut" skulle kunna hanteras i lagstiftningen. Det strider mot Åhuskonventionen att miljöorganisationer enbart kan begära rättsprövning av regeringsbeslut om tillstånd till specifika verksamheter men inte för andra regeringsbeslut som rör miljön. (*WWF*)

16 kap. 13 § miljöbalken återspeglar inte den rätt som för organisationer att överklaga beslut. En kodifiering av praxis bör ske så bestämmelsen speglar utvecklingen i praxis. (*Sportfiskarna*)

Miljöbalken och i tillämpliga fall förvaltningslagen samt sektorslagstiftning, behöver ändras så att de speglar den talerätt som utvecklats genom praxis. Utvecklingen avseende miljöskyddsorganisationers utökade tillgång till rättslig prövning kan inte ensamt anses utgöra ett genomförande av konventionen, utan att det även krävs lagstiftningsåtgärder. Den kategoriska begränsning av miljöorganisationers tillgång till rättslig prövning av beslut i försvarsfrågor överensstämmer inte med Åhuskonventionen. Kriteriet i 16 kap. 13 § om att en verksamhet ska ha bedrivits i Sverige är oförenlig med konventionen och strider mot diskrimineringsförbudet. Det finns även brister vad avser möjligheten att överklaga beslut och underlåtenheter med anledning av underrättelser om avverkning enligt skogsvårdslagen. (*Naturskyddsföreningen*)

13 kap. 12 § plan- och bygglagen (2010:900) bör ändras så att miljöorganisation kan överklaga beslut om rivningsmål. (*SBF*)

39.1.4 Övriga synpunkter

Ett starkt genomförande av Åhuskonventionens tre pelare och en hög transparens kan främja acceptansen för vindkraft och minska risken för utdragna prövningsprocesser med många överklaganden. Enligt konventionen måste regeringens prövning på miljöområdet uppfylla vissa beredningskrav, vilket inkluderar att inhämta allmänhetens samt branschens synpunkter inför beslut. Det är viktigt att regeringen redovisar sina ställningstaganden i beslut på ett transparent och tillräckligt utförligt sätt. Eftersom Högsta förvaltningsdomstolen endast kan rättspröva frågor som omfattas av regeringens prövning är det särskilt viktigt att regeringens beslut är tillräckligt utförliga och motiverade. (*Svensk vindenergi*)

genomförandet av Århuskonventionen och att man avser att återkomma i denna fråga (prop. 2009/10:184 s. 69).

Myndigheter och domstolar avgör i varje enskilt fall om ett överklagande ska tas upp till prövning.

Några remissinstanser har föreslagit att rapporten bör innehålla längre analyser av vissa frågor. Eftersom det finns en gräns för hur lång rapporten får vara syftar rapporten att kort och med fokus på åtgärder återge hur Sverige implementert Århuskonventionens bestämmelser.

Ett antal remissinstanser har föreslagit tillägg till rapporten för att synliggöra hur de bidrar till att Sverige efterlever konventionen. Eftersom det finns en gräns för hur lång rapporten får vara är det inte möjligt att ta in alla förslagen i rapporten. Vissa exempel har lagts till mot bakgrund av inkomna förslag.

Utdragets överensstämmelse
med originalet intygas

Cecilia Holgersson